

DIAGNOZA RAK

Rak je prav gotovo beseda, ki skrbniku psa zveni najbolj strašljivo – in to upravičeno!

Bolezen postaja množični ubijalec in se prebija na vrh lestvice vzrokov umrljivosti. Po ameriških statistikah umre zaradi raka četrтина psov, skoraj polovica od tistih psov, ki so presegli deseto leto starosti. Kljub zastrašujočim številkam je veterinarska onkologija kot specialnost bolj ali manj novo področje, a se hitro razvija. Na srečo slovenskih psov tudi pri nas pričakujemo odprtje moderne klinike za onkologijo prav v kratkem, čeprav je pes z diagnozo rak tako rekoč neozdravljiv. Pogosto je skrbniku ponujena edina možnost, to je uspavanje psa. Mnogo veterinarjev s splošnim znanjem se pod vtisom nekdanj zelo toksičnih onkoloških zdravil z diagnozo sploh ne spoprime, holističnega, t.j. celostnega zdravljenja psa pa ne poznajo dovolj. Prav tako ni smiselno vleči vzporednice z zdravljenjem raka pri ljudeh, kjer poznamo neugodne stranske učinke kemoterapevtikov in obsevanj. Večina pasjih pacientov, obolelih za rakom, je starejših in njihove skrbnike bolj zanima kvaliteta življenja njihovega ljubljence kot dolžina. Zato veterinarji obravnavajo bolezen kot kronično. S holističnega stališča je rak skrajni izraz neravnovesja v telesu. Zdrav imunski sistem je sposoben uravnavati in nadzorovati celično rast in uničiti nenormalne celice, še preden povzročijo težave. To se v telesu dogaja vsak dan. Uveljavljeno mnenje je, da nepravilno delovanje celic povzroči razraščanje le-teh, metode za njihovo uničenje pa so kirurške, kemoterapevtske ali z obsevanjem, čeprav se pri tem poškoduje tudi zdravo tkivo. Holistični veterinarji pravijo, da ima telo sposobnost rakaste celice ustvariti, pa tudi uničiti. Njihov pristop temelji na kvalitetni prehrani, dodajanju mikroelementov in drugih terapij z namenom, da se vzpostavi v telesu ravnovesje kot orodje za boj proti raku. Newyorški veterinar dr.Martin Goldestein, avtor knjige – uspešnice »The Nature of Animal Healing: The Definitive Holistic Medicine Guide to Caring for Your Dog and Cat« pojmuje svoje živalske paciente kot »rakave paciente« in ne »paciente z rakom«, s čemer daje odločno vedeti, da sta pacient in bolezen usodno povezana.

Zaradi običajno hitrega napredovanja bolezní je tudi pri mnogih holističnih veterinarjih črta med obema pristopoma zabrisana, saj telo enostavno nima dovolj časa, da bi se lahko branilo samo. Tudi zato holistična veterinarska stroka ne zavrača klasičnih pristopov, opozarja pa na odgovorno uporabo in individualno izbiro za vsakega pacienta posebej. Ta je nenazadnje odvisna tudi od vrste raka in razvojnega stadija, finančnih možnosti skrbnika in navsezadnje od njegovega osebnega prepričanja. Tudi zato je rak le mrtva črka na papirju, če se skrbnik tako odloči, vendar je pošteno ponuditi psu pomoč in možnost, da se spopade z rakom, čeprav se zdi neozdravljiv. Na srečo uporaba holističnih sredstev ne izključuje uporabe klasičnih, zato je odločitev skrbnika obolelega psa lažja. Velikokrat se zgodi, da se skrbnik odloči za pomoč obeh strokovnjakov, konvencionalnega veterinarja in holističnega oziroma komplementarnega praktika, kar je dobra izbira.

Zavedati se je potrebno, da preko noči ni mogoče najti čudežnega zdravila za obolelega psa, pa čeprav je stiska velika. Bolezen je morda nastajala večji del njegovega življenja in zahteva čas. Lahko nastopi začasno izboljšanje bolezní, ki pa se po večini ponovi. Ne glede na izbiro načina zdravljenja **naj bo vedno cilj skrbnika čim boljše počutje psa v času, ki mu je še preostal.** Vse holistične metode pa imajo skupno lastnost – vrniti telesu orožje, da vzpostavi porušeno ravnovesje.

1. ANTIOKSIDANTI se uspešno uporabljajo v preventivi kot v kurativi rakastih obolenj. Študije v Združenih državah Amerike dokazujejo njihovo uspešno uporabo, vendar naj bodo to skupine antioksidantov in ne posamezni preparati, saj lahko s slednjimi nastane še večja škoda (npr. vitamin E). Nancy Scanlan, holistična veterinarica iz Kalifornije, priporoča

uporabo antioksidantov kot so vitamini C, E, karoteni, koencim Q10 v kombinaciji s kemoterapijo in obsevanjem, obvezno pa po posvetu z veterinarjem.

2. OKREPITEV IMUNSKEGA SISTEMA je prednostna naloga skrbnika obolelega psa, za to pa je kar nekaj možnosti:

- ⇒ prehrana: manj kot je obdelana hrana, večjo korist bo imel pes. Še vedno velja za najboljšo izbiro doma pripravljena hrana, sestavine naj bodo proste hormonov in pesticidov. Vsaj polovično količino mesa je koristno zamenjati z mlečnimi izdelki, s katerimi telo dobi potrebne živalske beljakovine.
- ⇒ voda: glede na vsebnost pesticidov in težkih kovin v vodi iz vodovodnih pip na nekaterih območjih je smiselno obolelemu psu ponuditi čisto izvirsko vodo.
- ⇒ cepljenja: o precepljenosti psov je bilo že veliko napisanega. Če želi veterinar cepiti psa, med tem, ko se ta bojuje z rakom, je vsekakor čas, da skrbnik poišče drugo mnenje strokovnjaka.
- ⇒ sredstva proti bolham in klopom: namesto ovratnic in ampul proti zunanji in notranji zajedavcem je pri bolnem psu vsekakor bolj koristno uporabljati naravna zaščitna sredstva. Teh je na izbiro zares veliko: prehrani se lahko doda česnovi izvleček in pivski kvas, oboje pripravljeno za pse, in jabolčni kis; insekte odganjajo tudi nekatere rastline, ki jih je mogoče posaditi v bližini pasjega življenjskega prostora (npr. ognjič). Tudi pri nas so dosegljiva pršila iz izvlečkov naravnih olj, ki preprečujejo invazijo zajedavcev.
- ⇒ znanji onesnaževalci: psi so izpostavljeni mnogim škodljivim kemikalijam, na kar skrbniki redko pomislijo. V mestu so to prav gotovo izpušni plini, ki se zadržujejo v višini pasjega nosu, travnate površine pa so pogosto obdelane s kemikalijami (gnojili, herbicidi, insekticidi...), ki prihajajo v organizem psa preko kože.
- ⇒ pasivno kajenje: študije so dokazale, da so živali kadilcev, predvsem mačke, pa tudi psi, bistveno bolj dovzetne za maligne bolezni (limfom) kot živali nekadilcev. Pes prejema karcinogene snovi iz tobačnega dima z vdihavanjem, pa tudi preko predmetov, na katere snovi sedajo, in jih pes polize.
- ⇒ notranji onesnaževalci : v gospodinjstvih strmo narašča uporaba kemikalij predvsem za čiščenje in skrbniki zanemarjajo dejstvo, da pes prihaja v zelo tesen kontakt z njimi preko blazinic na šapah. Strupene pline vsebujejo tudi lepljeno pohištvo, pravkar kemično očiščena oblačila, preproge....

3. ZELIŠČNA LEKARNA: na trgu, kjer prodajalci več ne priznavajo meja, so dosegljivi zeliščni pripravki, s pomočjo katerih se tudi človek uspešneje bojuje proti raku. Gre za spoznanja različnih tradicionalnih vej medicine, večina od njih znatno izboljšuje imunski sistem, nekatere pa delujejo na tumorje oziroma njihove zasevke. V vsakem primeru pa je potrebno tudi zelišča uporabljati po nasvetu strokovnjakov in v sodelovanju z veterinarjem.

Najpogostejše in najbolj uspešno se uporabljajo naslednja zelišča:

- ⇒ astragalus membranaceus: pomaga pri uravnavanju imunskega sistema in kot podpora po obsevanju ali kemoterapiji
- ⇒ uncaria tomentosa: deluje na tumorje in izboljšuje imunski sistem
- ⇒ allium sativum (česen): njegova sposobnost vzpodbujanja imunskega sistema je splošno znana. Kot dodatek pasji prehrani je priporočljiv tudi v preventivne namene v celem pasjem življenju.
- ⇒ carduus marianus: v primeru, ko so zdravila oziroma druge kemikalije poškodovale jetra, je to zelišče učinkovito pri obnovi in zaščiti tega pomembnega organa.
- ⇒ gobe, npr. Shiitake imajo znan protitumorski učinek in dvigujejo obrambno sposobnost organizma, poznane pa so še nekatere druge (trametes, ganoderma...).

Precej zeliščnih pripravkov je že pripravljenih za uporabo v veterinarski medicini in dosegljivih na slovenskem trgu (Himalaya Herbal Health Care).

Mojca Sajovic